

JUSTITISMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. maj 2016
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Rasmus Krogh Pedersen
Sagsnr.: 2016-0030-4386
Dok.: 1925448

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 480 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 6. april 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 480 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for indholdet af den lov om et whistleblower-hus (”Huis voor klokkenluiders”), som det nederlandske parlament har vedtaget 1. marts 2016, og for, om en tilsvarende institution vil kunne indføres i Danmark og samtidig ønskes ministerens tilkendegivelse af, hvorvidt regeringen støtter en sådan ordning i Danmark samt en begrundelse for regeringens holdning?”

Svar:

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Udenrigsministeriet, der har indhentet oplysninger gennem den danske ambassade i Nederlandene.

Af udtalelsen fra den danske ambassade i Nederlandene fremgår følgende:

”I december 2013 vedtog det nederlandske parlaments andetkammer et lovforslag om etablering af et organ for håndtering af angivere, et såkaldt whistleblower-hus. Godt to år senere, den 1. marts 2016, blev forslaget i ændret form vedtaget i andetkammeret, senatet. I den mellemliggende periode blev lovforslaget genbehandlet i andetkammeret, da senatet havde fremsat en række indvendinger. Loven forventes nu efter endelig vedtagelse i begge kamre at træde i kraft den 1. juli 2016.

Håndtering af angivere / Whistleblower-huset

Den ny lov forpligter arbejdsgivere, der har mere end 50 medarbejdere, til at etablere en intern procedure vedr. anmeldelser af mistænkelige eller ulovlige forhold hos virksomheden og håndtering af anmelderen. Dette tiltag er særligt rettet mod den private sektor, idet der for offentlige arbejdsgivere allerede findes en sådan forpligtelse. Loven indfører tillige beskyttelse af medarbejdere, der i god tro anmelder et forhold på deres arbejdsplads, mod eventuelle konsekvenser for deres ansættelsesforhold. Arbejdsgiveren må således ikke afskedige en person der i god tro har anmeldt et formodet misforhold hos sin arbejdsgiver og må ej heller afskedige personen overhovedet mens en undersøgelse (foretaget af whistleblower-husets undersøgelsesafdeling eller en anden relevant instans) pågår og efter at undersøgelsesinstans har afsluttet undersøgelsen.

Den nye myndighed (whistleblower-hus) består af to afdelinger: en rådgivende afdeling og en undersøgelsesafdeling. Personer der vil anmelde ulovlige forhold på deres arbejdsplads, kan søge om rådgivning hos den første afdeling. De vil i første omgang henvise personen til allerede eksisterende tiltag, såsom virksomhedens interne anmeldelsesprocedure og kontrolinstan-

ser og styrelser. De vil ligeledes oplyse personen om, hvad en anmeldelsesprocedure indebærer, hvilke rettigheder og pligter man har og hvilke risici der er forbundet med anmeldelse osv. Hvis en anmeldelse hos virksomheden eller et andet kontrolorgan ikke fører til et tilfredsstillende resultat, eller personen fortsat har gode grunde til at gå direkte til Whistleblowerhuset, vil sagen kunne anmeldes til husets undersøgelsesafdeling. Personen er ikke forpligtet til at anmelde sagen, efter at han har talt med husets rådgivende afdeling.

For at huset vil kunne funktionere optimalt fra første dag, vil man gøre brug af to allerede eksisterende institutioner, der hver vil udgøre en af de to afdelinger. I Nederlandene har man siden 2012 haft et rådgivningscenter for anmeldere (<https://www.adviespuntklokkenluiders.nl/english/>). Dette center vil blive omdannet til husets rådgivende afdeling. Samtidig vil den ligeledes allerede eksisterende undersøgelseskommissionen vedr. integritet i den offentlige sektor danne basis for husets undersøgelsesafdeling (<http://www.onderzoeksraad-integriteitoverheid.nl/home/>).

Det er endvidere også på tale at anbringe det selvstændige Institut for Styrkelse af Integritet i den Offentlige Sektor (<http://www.integriteitoverheid.nl/>) hos Whistleblowerhuset. Dette institut varetager opgaver relateret til prævention, oplysning og vidensdeling.

Det bemærkes, at der ikke er tale om et "hus", hvor anmeldere kan søge egentlig fysisk beskyttelse mod repressalier.

Indvendinger mod det oprindelige lovforslag

Den største indvending var husets placering hos den nationale ombudsmand, idet man fandt at dette var i strid med grundlovens bestemmelser vedr. ombudsmandsfunktionen (§ 87 a). Ombudsmanden behandler klager over offentlige myndigheder, mens huset vil behandle misforhold både i den offentlige og den private sektor. Huset etableres derfor nu, som en særlig selvstændig offentlig myndighed (dvs. at man udfører en offentlig opgave, men er ikke del af et ministerium).

En anden indvending var forholdet mellem husets to afdelinger, den rådgivende afdeling og undersøgelsesafdelingen. Den rådgivende afdeling vil skulle formidle uafhængig bistand til en whistleblower/anmelder, også mens husets anden afdeling undersøger det anmeldte forhold, hvor whistlebloweren/anmelderen er/har været involveret. De to afdelinger er nu klart adskilt, så personer involveret i den rådgivende del ikke er involveret i en evt. undersøgelse og vice versa. Husets to afdelinger vil dog have fælles ledelse.

En indsigelse, som man endnu ikke har udarbejdet, er beskyttelse af selvstændige, praktikanter og frivillige. I loven gives pt. udelukkende beskyttelse til personer med en ”ansættelse”.

Ambassaden har desuden indhentet en engelsk oversættelse af loven og et engelsk fakta-ark om loven, som begge er udarbejdet af det nederlandske Ministerium for Indre og Statslige Anliggender. Materialet vedlægges.

2. Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være muligt i Danmark at indføre en ordning svarende til den ovenfor beskrevne fra Nederlandene. Indførelsen af en sådan ordning vil dog kræve lovændringer.

Regeringen har imidlertid ikke til hensigt at indføre en sådan ordning i Danmark. Der henvises i den forbindelse til Justitsministeriets brev af 25. april 2016 til Folketingets Retsudvalg om regeringens opfølgning på betænkning nr. 1553/2015 om offentligt ansattes ytringsfrihed og whistleblowerordninger (Alm. del – bilag 273).

Det fremgår bl.a. af brevet, at regeringen er enig med Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og whistleblowerordninger i, at der er behov for en styrket oplysningsindsats om offentligt ansattes ytringsfrihed. Det drejer sig således om at sikre, at der er tiltro til, at de gældende regler bliver overholdt i praksis. Dette sker efter regeringens opfattelse bedre med en styrket oplysningsindsats end ved at ændre de gældende regler.

Regeringen er i øvrigt enig med den del af udvalget, der mener, at regler om øget ansættelsesretlig beskyttelse ikke i praksis kan forventes at afhjælpe årsagerne til, at offentligt ansatte afstår fra at ytre sig.

For så vidt angår whistleblowerordninger, er regeringen enig med udvalget i, at der ikke bør lovgives herom. Der er som anført af udvalget hensyn, der taler både for og imod whistleblowerordninger, og de hensyn gør sig ikke gældende med samme vægt i de enkelte myndigheder. Der bør kun oprettes whistleblowerordninger i tilfælde, hvor der vurderes at være et konkret behov for det.

Regeringen er også enig med udvalget i, at der ikke bør oprettes et særligt nævn til sikring af offentligt ansattes ytringsfrihed, fordi et sådant nævn ikke vurderes at kunne fungere i praksis.

Justitsministeriet vil inden for den nærmeste fremtid iværksætte de tiltag, som udvalget har peget på med hensyn til anbefalingen om en styrket op-

lysningsindsats. Ministeriet vil endvidere gøre ministerier, Kommunernes Landsforening og Danske Regioner opmærksom på anbefalingen om whistleblowerordninger, herunder anbefalingen om at det i de enkelte myndigheder konkret overvejes, om de har behov for at etablere whistleblowerordninger.